

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

'Making America Great Again'

Janssens, R.

Publication date

2016

Document Version

Final published version

Published in

Atlantisch Perspektief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Janssens, R. (2016). 'Making America Great Again'. *Atlantisch Perspektief*, 40(6), 4-9.
<https://www.jstor.org/stable/48581314>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

'Making America Great Again'

Ruud Janssens

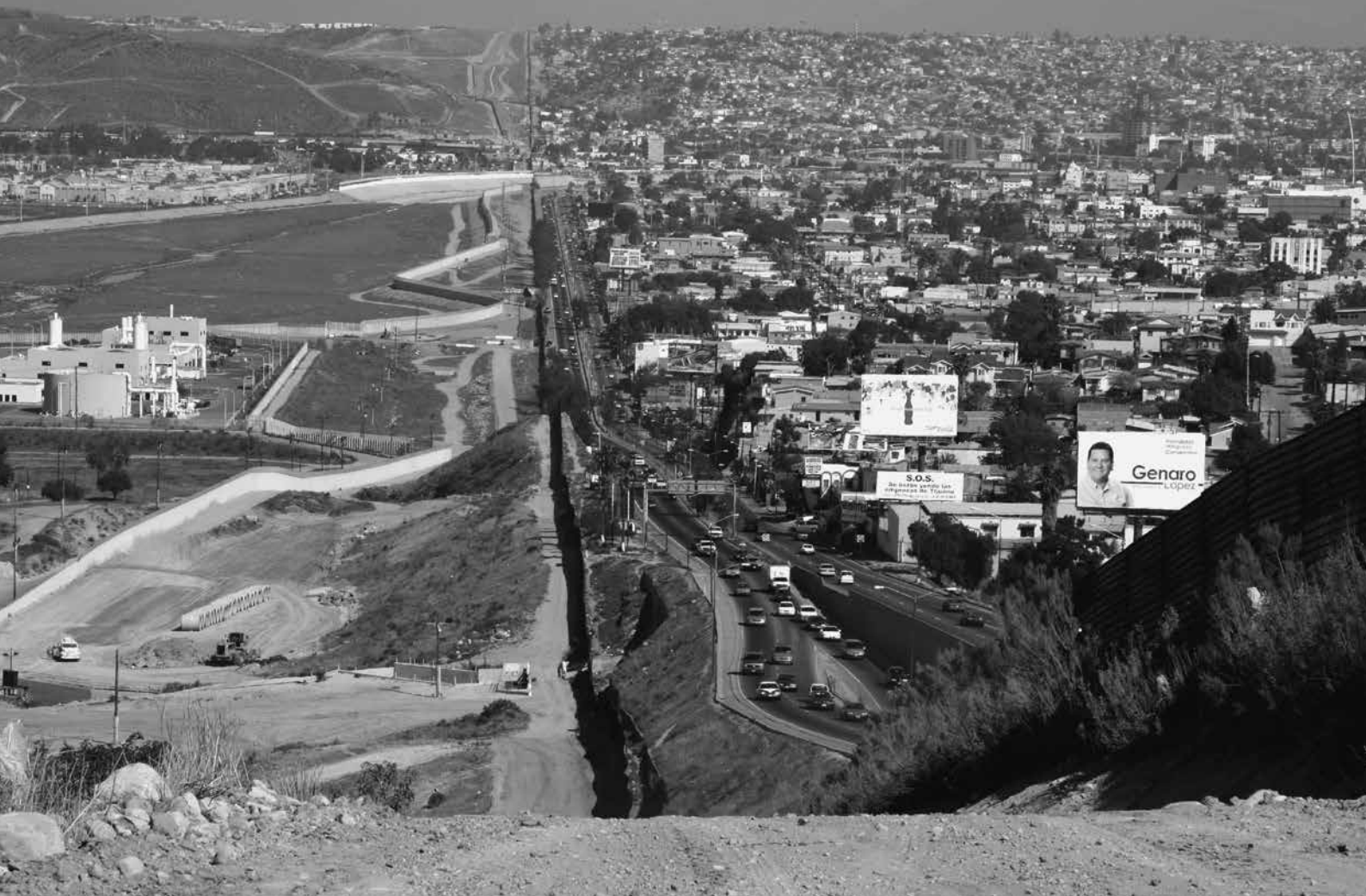
Op 16 november tweette Donald Trump dat de vorming van zijn regering een "very organized process" was dat "smoothly" verliep. Dat was niet de indruk die mensen buiten Trump Tower kregen: Trump had net de voorzitter van zijn transitieteam vervangen en hij deed tegenstrijdige uitspraken over zijn beleid. Dit artikel is een eerste verkenning, ongeveer een maand na de verassende verkiezingsuitslag, naar de mogelijke invulling van het presidentschap door Trump.

Meestal weten kiezers wat voor soort beleid ze van hun nieuwe president mogen verwachten. In het geval van Trump ligt dat ingewikkelder. Trump is een miljardair die zegt de gewone man te vertegenwoordigen en hij was de kandidaat van de Republikeinse Partij, maar veel prominente partijleden maakten bezwaar tegen zijn ideeën. Zijn anti-establishment houding verklaart voor een belangrijk deel zijn verkiezingswinst, waarbij iets minder dan de helft van de kiezers liever een rebelse zakenman in het Witte Huis zag die de media beheerst en voor verandering zegt te staan, dan een ervaren vrouw die het bestaande beleid verder wil uitvoeren. Tijdens zijn campagne deed Trump diverse controversiële uitspraken, over vrouwen, minderheden, moslims en bondgenoten van de Verenigde Staten. Die uitspraken leidden in binnen- en buitenland tot veel onrust.

Trump heeft de situatie ingewikkelder gemaakt. Regelmatig doet hij tegenstrijdige uitspraken over zijn beleid. Tijdens de campagne van Trump telde journaliste Jane C. Timm van NBC News in het geval van 23 belangrijke onderwerpen 141 verschillende standpunten. Over immigratie veranderde Trump 18 keer van standpunt, over specifiek uitsluiting van moslimimmigranten 15 keer, over het verslaan van ISIS 9 keer, over wapenbezit 7 keer, en hij had 4 verschillende

ideeën over abortusbeleid (en of vrouwen die abortus hebben ondergaan, vervolgd moeten worden).¹

Na zijn verkiezing is de onduidelijkheid over beleid niet minder geworden. Tijdens de verkiezingsstrijd had Trump onder andere gezegd dat hij als president Hillary Clinton zou vervolgen, dat "waterboarden" weer een middel in de strijd tegen terrorisme is en dat hij stopt met maatregelen tegen klimaatverandering, omdat het hele concept een 'Chinese misleiding is om het Amerikaanse bedrijfsleven op kosten te jagen'. Ondertussen weten we dat Clinton niet vervolgd zal worden (ofschoon, zeggen medewerkers van Trump, als ze de hertelling van stemmen blijft steunen, dan gaat de vervolging misschien weer wel door). In een interview met *The New York Times* zei Trump dat hij nu anders denkt over klimaatverandering en "waterboarden". Volgens Trump is er "some connectivity" tussen menselijke activiteiten en klimaatverandering. Hij heeft een "open mind" over het onderwerp, zolang het maar niet te kostbaar is voor het bedrijfsleven. Generaal der mariniers b.d. James N. Mattis, de nieuwe minister van Defensie, overtuigde Trump dat folteren tot weinig succes leidt. Mattis zei, in de woorden van Trump: "Give me a pack of cigarettes and a couple of beers and I always do better. ... I was very impressed by that answer." De redactie van *The New York Times* stelde: "...it was alarming to confront how thinly thought through many of the

president-elect's stances actually are."² Thomas L. Friedman, columnist van *The New York Times*, concludeerde dat de nieuwe president in ieder geval zijn kennis niet opdoet door te lezen, maar door met mensen te praten.³

Kortom, er is veel onduidelijk over welk beleid Trump nu gaat uitvoeren en hoe belangrijk de rol van adviseurs in zijn regering zal zijn. Ik schets hieronder in vier scenario's hoe het presidentschap van Trump eruit kan zien op basis van zijn mogelijke managementstijl en zijn beleidsuitspraken. Het idee is niet dat Trump slechts een van deze scenario's zal volgen, eerder zullen we een mengeling van stijlen zien. Het voordeel van deze benadering is dat ik in elk scenario kan laten zien hoe de relatie tussen Trump als politiek leider, zijn beleidsideeën en de noodzakelijke samenwerking met het Congres kan verlopen.

De GOP-president

In dit scenario heeft President Trump een goede band met de Republikeinse Partij (ook wel de Grand Old Party, GOP, genoemd), zodat hij veel van zijn plannen via het Congres kan uitvoeren. Net als George W. Bush, heeft Trump een MBA-opleiding afgerond, in zijn geval aan Wharton, de hoog-aangeschreven *businessschool* van de Universiteit van

Pennsylvania. Net zoals Bush, en als in zijn televisieprogramma *The Apprentice*, kan Trump opdrachten geven en die door zijn ministers of adviseurs laten uitvoeren. Tijdens de verkiezingen heeft Trump drie verschillende campagneleiders gehad, en zo kan hij ook ministers vervangen als ze geen succes behalen (en daarmee claimen dat een eventueel gebrek aan resultaat niet aan hem, maar aan zijn ondergeschikten ligt).

In de ministersbenoeringen die Trump tot nu toe (eind november) heeft gedaan zijn er een aantal mensen voorgedragen die ervaring op een specifiek gebied hebben, terwijl er ook nadruk ligt op samenwerking met het Congres. Reince Priebus, de nieuwe White House Chief of Staff, was tijdens de campagne voorzitter van de Republikeinse Nationale Commissie en werkte nauw samen met Trump. Priebus komt oorspronkelijk uit Wisconsin, net zoals Paul Ryan, de leider van de Republikeinse Partij in het Huis van Afgevaardigden, met wie Priebus goede banden heeft. Die relatie tussen Priebus en Ryan kan essentieel zijn voor Trump, als hij zijn beleid door het Congres wil krijgen. In die zin is de benoeming van Elaine Chao, als minister van Transport, ook belangrijk. Zij moet de investering in de infrastructuur uitvoeren. Chao was minister van Werkgelegenheid voor president George W. Bush en staatssecretaris van Transport voor president George H.W. Bush. Misschien belangrijker is dat

De grens tussen Californië (links) en Mexico (rechts). Immigratie is een belangrijk thema in Trumps beleid (foto: Wikimedia)

ze ook de echtgenote is van de leider van de Republikeinen in de Senaat, Mitch McConnell (nepotisme is een gevoelig onderwerp als het om Trump en zijn adviseurs gaat). Trump had een moeizame relatie met Ryan en McConnell tijdens de campagne en de benoemingen van Priebus en Chao lijken een poging te zijn om de relaties met het Republikeinse leiderschap in het Congres te verbeteren.

In deze context is het ook interessant om te zien dat Trump de voormalige Republikeinse Congresleden Mike Pompeo (als Directeur van de CIA), Tom Price (als minister van Gezondheid) en Jeff Sessions (als minister van Justitie) heeft gekozen. Pompeo was lid van de House Committee on Intelligence en verwierf bekendheid vanwege zijn harde aanvallen op Hillary Clinton tijdens haar verhoor over de Benghazi-zaak. Price is een voormalig orthopedisch chirurg die uitgesproken tegen Obamacare (de Affordable Care Act) is. Sessions staat bekend als voorstander van het hard aanpakken van illegale immigranten.

Ook op andere posten heeft Trump mensen benoemd met een uitgesproken agenda. minister van Defensie Mattis is een uitgesproken tegenstander van Iran. De nationale veiligheidsadviseur Michael T. Flynn ziet moslims als de grootste bedreiging van internationale vrede. Steven Mnuchin, de

nieuwe minister van Financiën, wil een eind maken aan de Dodd-Frank wetgeving, een regulering van de financiële markten na de crisis van 2008. Wilbur Ross, minister van Handel, is tegen slechte handelsverdragen en voor het instellen van hoge importtarieven voor goederen uit China.

Trump, kortom, heeft ministers aangesteld die dezelfde ideeën hebben als hij. Hij heeft ook aandacht besteed aan goede relaties met het Congres, waardoor hij veel van zijn plannen realiteit kan laten worden. Het beleid, zoals afschaffen van Obamacare en deporteren van illegale immigranten, zal echter ook tot maatschappelijke onrust leiden.

De autocratische president

In dit scenario treedt Trump vooral zelfstandig en eigen-gereid op. Hij voert beleid vooral via “executive orders”, mochten de relaties met het Congres moeizaam verlopen. Het Congres is weliswaar in meerderheid Republikeins, maar tijdens de verkiezingscampagne keerde een aanzienlijk aantal Republikeinse Congreskandidaten zich tegen Trump.

Trump begint met het stopzetten van een aantal “executive orders” van president Obama. Trump maakt een eind aan de maatregelen om het klimaatverdrag van Parijs uit te voeren.

[Donald Trump \(Flickr/Gage Skidmore\)](#)

Katern: Scenario's

Hij begint met het deporteren van immigranten die als kinderen illegaal de Verenigde Staten zijn binnengekomen. Wapens mogen weer gedragen worden op scholen. Daarna begint Trump met zijn eigen "executive orders": hij zet de immigratie uit regio's met terrorisme stop. Hij verlaat de onderhandelingen over het Trans-Pacific-handelsverdrag (TPP), probeert het vrijhandelsverdrag met Canada en Mexico (NAFTA) te veranderen en zet de handelsbetrekkingen met China en andere landen op scherp. Hij keurt de Keystone XL-oliepijpleiding uit Canada goed. Tevens zou hij Amerikaanse militairen kunnen inzetten tegen ISIS en als hij de acties binnen 90 dagen uitvoert, dan kan hij dat doen zonder de instemming van het Congres (zoals vastgelegd in de War Powers Act).

Al deze maatregelen kan Trump uitvoeren zonder steun van het Congres. Zelfs als zijn relaties met het Congres moeizaam verlopen, dan is er nog een goede kans dat de Republikeinse meerderheid van het Congres Trumps plannen steunt voor het afschaffen van Obamacare, het verlagen van belastingen voor de rijkere Amerikanen en de investeringen voor de infrastructuur. Mocht dat echter niet lukken, dan zal Trump zich via Twitter richten tegen de lobby's en de corrupte politici (zowel Democraten als Republikeinen) die zijn beleid blokkeren en daarmee een stereotype bevestigen dat vele Amerikaanse burgers delen.

De paranoïde president

In lijn met het befaamde essay uit de jaren '60 van de historicus Richard Hofstadter, "The Paranoid Style in American Politics", gaat het niet om een klinische paranoia van Trump, maar over wantrouwen in de Amerikaanse maatschappij. De verkiezing van Trump heeft tot vele protesten geleid in diverse grote Amerikaanse steden en tot discriminatie door Trump-aanhangers. Het Southern Poverty Law Center registreerde in de drie weken na de verkiezingen 867 openbare uitingen van haat en discriminatie, waarvan 23 tegen Trump en zijn aanhangers waren gericht en de rest tegen zwarten, immigranten, moslims, vrouwen, homo's, lesbiennes en transgenders.⁴ Columnisten schrijven in de media en hoogleraren aan hun studenten hoe om te gaan met een autoritaire president, zoals de Yale-historicus Timothy Snyder. De acteurs van de populaire musical "Hamilton" voelden zich geroepen toen vicepresident Mike Pence in de zaal zat om hem te vragen de rechten van minderheden te beschermen, hetgeen tot een aantal kwade tweets van Trump leidde.

Protesten tegen Trump, zowel door Democraten in het Congres, als door burgers op straat, zullen toenemen als hij Obamacare gaat afschaffen, illegale immigranten gaat deporteren en een conservatieve rechter benoemt voor het Hoogerechtshof.

Trumps ideeën over handelsoorlogen met China kunnen de consequentie hebben dat de Amerikaanse economie het zwaar te verduren krijgt, hetgeen ook tot protesten kan leiden.

Tijdens de campagne bleek regelmatig dat Trump het moeilijk kan verkroppen om kritiek te krijgen. Hij heeft de neiging om hard(er) terug te meppen. Hij heeft al gespeeld met het idee om het makkelijker te maken om journalisten te vervolgen die negatief over hem schrijven en verbande sommige media uit zijn campagne.⁵ Trump heeft de neiging om in termen van samenzweringen te denken, zoals blijkt uit zijn jarenlange discussie over de vraag of Barack Obama wel in Amerika geboren was. Trump heeft zijn bewondering voor Alex Jones geuit, een man die grossiert in samenzweringstheorieën. Hij verwees, bijvoorbeeld, in zijn onware opmerkingen over moslims die op 9/11 in New Jersey juichend op straat stonden naar de website van Jones, infowars, als bron.⁶

Een aantal van Trumps kabinetsbenoemingen getuigen van een confronterende houding, zoals in het geval van Pompeo, Price, Sessions, Mattis en Flynn. De benoeming van Steve Bannon tot senior-adviseur in het Witte Huis heeft tot nu toe de meeste beroering gewekt. Bannon is redacteur van de website Breitbart, een nieuwssite waarop regelmatig verhalen verschijnen met een anti-moslim, anti-immigrant en anti-zwarte activisten-strekking.

Een confronterende houding op het gebied van binnenlands beleid kan tot een grotere polarisatie in de Amerikaanse samenleving leiden. Een mogelijke consequentie is dat de tussentijdse verkiezingen over twee jaar, waarin het gehele Huis van Afgevaardigden en eenderde deel van de Senaat verkiesbaar is, tot een machtsverschuiving in het Congres leidt en een beperking van het beleid dat Trump zou willen uitvoeren. In zo'n scenario zou de verwachting die sommige mensen uitspreken over een *impeachment* van Trump, bijvoorbeeld omdat hij zijn zakelijke belangen en het nationaal belang niet kan scheiden, pas een mogelijke rol gaan spelen (aangezien *impeachment* door de meerderheid in het Huis van Afgevaardigden en door tweederde meerderheid in de Senaat moet worden gesteund). In dit negatieve scenario is het eerder waarschijnlijk dat de Republikeinse meerderheid in het Congres maar twee jaar duurt en Trump maar één termijn als president zal dienen.

Het scenario van de "paranoïde" president kan op het gebied van internationale betrekkingen leiden tot het toenemen van conflicten. Tot nu toe heeft Trump aangegeven dat hij niet snel tot inzet van de krijgsmacht wil overgaan, maar eerder de Amerikaanse krijgsmacht wil vergroten (overigens zonder het budget te verhogen), waarschijnlijk om als

afschrikingsmiddel te dienen. Het is de vraag hoe Trump zal reageren als hij zich persoonlijk geschokt voelt door een ander land of een terroristische groepering.

Het wildcard-scenario

In scenariodenken is het gebruikelijk om een out-of-the-box-scenario te ontwikkelen. Gezien de conflictrijke scenario's die ik hierboven heb geschetst, op basis van uitingen van Donald Trump, zou het wildcard-scenario het optimistische scenario moeten zijn. Een scenario waarin het beleid van president Trump gematigd blijkt te zijn, waardoor polarisatie in de samenleving afneemt. Een scenario waarin de economie weer aantrekt en veel Amerikaanse burgers meer welvaart kennen. Door de kracht van de consumentenmarkt in de Verenigde Staten en de uitbreiding van de krijgsmacht hebben andere landen weer ontzag voor Amerika.

Het aantrekken van de economie en het verbeteren van de werkgelegenheid kan beginnen met het project om de infrastructuur te verbeteren. Voor een dergelijk plan zou Trump zelfs steun van de Democraten in het Congres kunnen krijgen. Trump heeft het bedrijf Carrier met allerlei belastingvoordelen overtuigd om in de Verenigde Staten te blijven en wil op dezelfde manier, bijvoorbeeld, Apple overhalen om een fabriek in de Verenigde Staten neer te zetten (Republikeinen zijn echter niet gelukkig met het geven van overheidssteun aan bedrijven die geen concurrerende producten kunnen maken voor de wereldmarkt).

In het positieve scenario luistert Trump naar zijn adviseurs, die een gematigde invloed op hem hebben. Aangezien Trump adviseurs aanstelt die net zo confronterend denken als hijzelf, zullen die gematigde opmerkingen vooral van ambtenaren in de diverse departementen (zoals Buitenlandse Zaken) moeten komen. Het is de vraag of Trump naar hen zal luisteren. Tijdens zijn campagne sloeg Trump advies om niet provocerend te zijn regelmatig in de wind. Aangezien hij de verkiezingen heeft gewonnen door op zijn eigen oordeel en instinct te vertrouwen hebben mogelijke problemen (zoals nu al over Taiwan en de Volksrepubliek China) in het positieve scenario weinig consequenties.

Conclusie

Zoals eerder gesteld is het niet mijn verwachting dat het Trump-presidentschap zich volgens één bovengeschetst scenario zal ontwikkelen, maar eerder een mengeling is van alle vier de scenario's. Het is de vraag hoe succesvol Trumps beleid zal zijn, hoe politici en burgers op het beleid reageren en hoe Trump met kritiek, die er ongetwijfeld zal komen, omgaat.

*Trump had over
23 belangrijke
onderwerpen 141
verschillende
standpunten*

De scenario's hebben vooral een negatieve strekking, die veroorzaakt wordt door de toon van de Trump-campagne. Trump heeft benadrukt wat er mis is met de Verenigde Staten en met zijn opposenten. Als hij positief is, dan heeft hij het

over zichzelf en over de mensen die hem steunen. De wens van Trump om over zichzelf te spreken en om positieve reacties te krijgen is opvallend. Een gesprek met Trump over het milieu, zoals de redactie van *The New York Times* had, krijgt pas inhoud als het over de mogelijke gevolgen van klimaatverandering voor zijn golfbanen gaat. In datzelfde gesprek, nadat hij tot president was gekozen, wil Trump benadrukken hoe populair hij is en hoeveel mensen er verschijnen op zijn bijeenkomsten. Als president heeft hij de beschikking over indrukwekkende machtsmiddelen en kunnen zijn acties ingrijpende consequenties hebben. Als ondernemer kon hij een verlies van 900 miljoen dollar op zijn casino's in Atlantic City afschrijven, zodat hij minstens tien jaar geen inkomstenbelasting hoefde te betalen. Dergelijke constructies om met verlies om te gaan zijn moeilijker voorstelbaar in zijn nieuwe rol als president van de Verenigde Staten.

Prof. dr. Ruud Janssens is hoogleraar Amerikanistiek aan de Universiteit van Amsterdam.

Wilt u reageren?

Mail de redactie: redactie@atlcom.nl

1. Jane C. Timm, "The 114 Stances Donald Trump Took During His White House Bid," NBC News, 20 november 2016, www.nbcnews.com.
2. Editorial Board, "Questioning Donald Trump", *The New York Times*, 23 november 2016, www.nytimes.com.
3. Thomas L. Friedman, "At Lunch, Donald Trump gives Critics Hope," *The New York Times*, 23 november 2016, www.nytimes.com.
4. Cassie Miller & Alexandra Wener-Winslow, "Ten Days after: Harassment and Intimidation in the Aftermath of the Election," 29 november 2016 op www.splcenter.org.
5. Over de discussie over het vervolgen van journalisten wegens smaad zie Chris Cillizza, "Donald Trump's interview with the Washington Post is totally bananas", *The Washington Post*, 22 maart 2016 op www.washingtonpost.com.
6. William Finnegan, "Donald Trump and the 'amazing' Alex Jones", *The New Yorker*, 23 juni 2016 op www.newyorker.com.

Afbeelding vorige pagina: De Trump Tower in New York, van waaruit Donald Trump zijn transitie organiseert (foto: Flickr/Drew Geraets)